

Beleidsnotitie onderwijs

*Uitwerking beleidskader Jeugd 2009 - 2012
"Jong in Groningen"*

Voorwoord

Het provinciale onderwijsbeleid kende de afgelopen beleidsperiode een eigen beleidsnotitie, namelijk de onderwijsnota "Handig Zelfstandig, een visie op zelfredzaamheid 2005 - 2008". In deze onderwijsnota was al geconstateerd dat onderwijs een nauwe samenhang kent met andere beleidsterreinen, zoals jeugdzorg en economie. We hebben er daarom voor gekozen om het onderwijsbeleid voor de periode 2009-2012 te integreren in het Beleidskader jeugd 2009 - 2012. Op basis van dit beleidskader kan geconcludeerd worden dat de doelstellingen van het gevoerde beleid van de afgelopen jaren ook in de nieuwe periode van kracht blijft, met als verschil dat de nadruk meer is komen te liggen op het verbeteren van de aansluiting tussen zorg en onderwijs en op de doorlopende onderwijs carrière.

In het beleidskader jeugd is voor een sterke inzet op onderwijs gekozen, aangezien een goed opgeleide en sociaal stevige bevolking van groot belang is voor de sociale en economische ontwikkeling van onze provincie. De kenniseconomie wordt steeds belangrijker. Voor de toekomst van het gebied en al haar bewoners, dus ook voor elk kind met of zonder beperking, is het nodig de maximale opbrengst uit het onderwijs- en het jeugd beleid te halen.

Sinds het verschijnen van het beleidskader jeugd zijn er nieuwe ontwikkelingen die onze inzet op onderwijs extra bevestigen. Uit onderzoek van de inspectie blijkt dat van de basisscholen in onze provincie een relatief groot aantal tot de 'zeer zwakke' en 'zwakke' categorie behoren, een groot aantal kinderen achterstanden hebben in hun taalontwikkeling en veel kinderen uit sociaal- en economisch zwakke milieus afkomstig zijn. Daarnaast worden de spreiding en bereikbaarheid van de onderwijsvoorzieningen beïnvloed door de ijle bevolkingsstructuur - met uitzondering van de stedelijke gebieden - en de voorspelde demografische ontwikkelingen, waardoor in grote delen de bevolkingsomvang zal krimpen. Op dit moment worden kleine scholen voor basisonderwijs al in hun voortbestaan bedreigd en zijn maatwerk oplossingen nodig in dunbevolkte gebieden.

Verder is de kredietcrisis in alle hevigheid los gebarsten. Deze ontwikkeling heeft inmiddels gevolgen gekregen voor het bedrijfsleven en de werkgelegenheid. Ook onze provincie heeft ermee te maken gekregen. Er is een breuk ontstaan in de toename van het aantal arbeidsplaatsen en de daling van de werkloosheid in de afgelopen jaren. In de huidige omstandigheden zullen wij ons nog meer moeten inspannen om door opleiding en scholing de economie van onze provincie te versterken en de werkgelegenheid te vergroten. De instellingen voor beroepsonderwijs zullen, gezien hun maatschappelijke opdracht, daar hun bijdrage aan moeten leveren.

Deze beleidsnotitie heeft als doel om inzichtelijk te maken hoe wij de ambities uit het Beleidskader Jeugd vertalen in concrete acties. Hierbij merken wij op dat deze uitwerking nog niet compleet is. In het beleidskader jeugd ligt het accent op een gebiedsgerichte aanpak. Onze inzet is dan ook dat onderwijsthema's opgenomen gaan worden in de op te stellen gebiedsprogramma's. Aangezien deze programma's nog niet gereed zijn, ontbreekt dit deel hier nog. Deze beleidsnotitie is een momentopname, naarmate de tijd vordert zullen meer zaken concreet worden ingevuld. Over de voortgang van deze beleidsnotitie informeren wij u twee maal per jaar door middel van de voortgangsrapportage jeugd, waarin verantwoording wordt afgelegd over het gevoerde beleid en de behaalde resultaten.

Namens Gedeputeerde Staten van de provincie Groningen,
Pim de Bruijne, gedeputeerde van Wonen, Welzijn, Zorg, Onderwijs en Sport
januari 2009

Inhoudsopgave

Voorwoord	pag. 2
1. De provinciale rol in het onderwijsbeleid	pag. 4
1.1. Relatie met Gebiedsprogramma's Sociaal Beleid	
2. Aansluiting zorg en onderwijs	pag. 5
2.1. Inleiding	
2.2. De onderwijszorgstructuur	
2.3. Afstemming Passend Onderwijs - Zorg voor Jeugd Groningen	
2.4. Wat gaan we doen?	
3. Een doorlopende onderwijscarrière	pag. 7
3.1. Inleiding	
3.2. Voorkomen en aanpakken onderwijsachterstanden	
3.3. De kwaliteit van het onderwijs	
3.4. Doorlopende leerlijnen	
3.5. Voorzieningenplanning voortgezet onderwijs	
3.6. Wat gaan we doen?	
4. Voorkomen voortijdig schoolverlaten	pag. 10
4.1. Inleiding	
4.2. Het aantal voortijdig schoolverlaters in de provincie Groningen	
4.3. Provinciaal Actieplan Bestrijden Voortijdig Schoolverlaten 2008 - 2011	
4.4. Convenant II	
4.5. Wat gaan we doen?	
5. Onderwijs en arbeidsmarkt	pag. 14
5.1. Inleiding	
5.2. Ontwikkeling werkloosheid Noord-Nederland	
5.3. Afstemming onderwijs - arbeidsmarkt	
5.4. Projecten onderwijs - arbeidsmarkt	
5.5. Onderzoek onder schoolverlaters	
5.6. Wat gaan we doen?	
6. Registratie, monitoring en demografie	pag. 17
6.1. Inleiding	
6.2. De Jeugd- en Onderwijsmonitor	
6.3. Demografische ontwikkelingen in relatie tot voor- en vroegschoolse educatie en onderwijs	
6.4. Wat gaan we doen?	
7. Financiën	pag. 19
7.1. Beschikbaar budget	
7.2. Extra financiële inzet	

1. De provinciale rol in het onderwijsbeleid

Vanuit onze wettelijke taken op het terrein van jeugdzorg en vanuit onze maatschappelijke en economische betrokkenheid voelen wij ons betrokken bij het onderwijs in onze provincie. Daarbij komt dat de demografische ontwikkeling van vergrijzing en ontgroening het meer dan ooit nodig maken dat alle beschikbare talenten de komende jaren benut worden. De krimp van het aantal jongeren noodzaakt een grote aandacht voor de spreiding en bereikbaarheid van onderwijsvoorzieningen in grote delen van de provincie Gelet ook op de veranderende vraag van het bedrijfsleven zal het gemiddelde opleidingsniveau in onze provincie omhoog moeten. Het onderwijs heeft hierin een belangrijke taak, maar kan dit niet alleen. Samen met tal van organisaties en instellingen moet er gewerkt worden aan een goede aansluiting tussen het onderwijs en de behoeften van de (regionale) arbeidsmarkt.

Deze ontwikkeling begint al heel vroeg, namelijk bij de start van de schoolcarrière. Onderwijs en zorg voor kinderen en jongeren van 0-23 jaar moet zo optimaal mogelijk georganiseerd zijn. De jeugd moet alle mogelijkheden krijgen om zich zo goed mogelijk te ontwikkelen. Als kinderen, jongeren en/of ouders daarbij hulp nodig hebben, moeten zij kunnen rekenen op een compleet en aaneengesloten aanbod van voorzieningen.

Wij willen de rol van makelaar en initiator op ons nemen en initiatieven stimuleren die gericht zijn op het voorkomen en aanpakken van onderwijsachterstanden, het verhogen van de kwaliteit van het onderwijs, het bereikbaar houden van voorzieningen en het voorkomen van voortijdig schoolverlaten. Hierbij denken wij aan het bevorderen van afstemming en samenwerking tussen organisaties en regio's, maar ook door het doen van investeringen in concrete projecten. Hiervoor blijven wij regionale en landelijke ontwikkelingen nauwlettend in de gaten houden en scherpen wij - indien nodig - ons beleid hierop aan. Naast de rol van makelaar kunnen wij ook faciliteren en stimuleren om ontwikkelingen op gang te brengen en door te voeren.

Wij kunnen deze doelstellingen en resultaten alleen halen in samenwerking met onderwijsinstellingen, gemeenten en andere organisaties. Wij organiseren hiervoor minstens één maal per jaar een onderwijsconferentie. Het doel van deze bijeenkomsten is te bespreken waar knelpunten optreden en waar extra inzet nodig is. Het thema van de conferentie is afhankelijk van de actualiteit. De bijeenkomsten vormen tevens een belangrijk platform om ervaringen en resultaten te delen en verbindingen en samenhang tussen projecten en partijen aan te gaan.

1.1. Relatie met Gebiedsprogramma's Sociale agenda

Voor een belangrijk deel zal de verdere uitwerking van de doelstellingen, zoals verwoord in het Beleidskader Jeugd, vorm krijgen via de te ontwikkelen gebiedsprogramma's Sociaal Beleid. Welke thema's in welk gebied opgepakt worden is voor de zomer van 2009 bekend. Een deel van het beleid behoeft echter een provinciale aanpak. Deze thema's worden in deze beleidsnotitie aan de orde gesteld.

2. Aansluiting zorg en onderwijs

Acties:

- Voorbereiding van de invoering Wet passend onderwijs per 2011
- Realisatie aansluiting onderwijszorgstructuur op Centra voor Jeugd en Gezin / Zorg voor jeugd
- één kind / één gezin / één plan

2.1. Inleiding

In het beleidskader jeugd staat de ambitie om de komende jaren de aansluiting tussen de jeugdzorg, het lokale jeugd beleid en het onderwijs verder uit te bouwen. Deze samenwerking is een belangrijke voorwaarde om snel en preventief in te grijpen bij (dreigende) problematiek. In dit hoofdstuk schetsen wij in het verlengde hiervan de belangrijkste ontwikkelingen en geven we aan hoe wij de onderlinge afstemming en samenhang waarborgen.

2.2. De onderwijszorgstructuur

De onderwijszorgstructuur is de laatste jaren sterk in ontwikkeling geweest. In de afgelopen jaren hebben wij samen met het onderwijs gewerkt aan de aansluiting van de jeugdzorg met het onderwijs in de vorm van Zorg Adviesteams (ZAT's). Het resultaat hiervan is dat op nagenoeg alle scholen voor primair- en voortgezet onderwijs een ZAT is geïnstalleerd. Sinds 2008 wordt er ook voor het MBO gewerkt aan een vergelijkbare structuur. Inmiddels is hiervoor een provinciale werkgroep opgericht. Eén van de vraagstukken bij de ZAT's is de aansluiting op de bovenregionale instellingen, met in het bijzonder Bureau Jeugdzorg. Dit punt hebben wij reeds besproken in het platform jeugd, en dit is daar een belangrijk aandachtspunt. In het programma Zorg voor Jeugd Groningen (project van provincie en gemeenten), geven de Groninger gemeenten en de provincie uitwerking aan een signaleringssysteem (de provinciebrede verwijzingsindex risicojongeren) en aan de definiëring en toewijzing van de zorgcoördinatie, vanuit het uitgangspunt "één kind - één gezin - één plan - één zorgcoördinatie". Ook wordt een handreiking gemaakt voor gemeenten voor de invoering van de Centra voor Jeugd en Gezin en de participatie van het Bureau Jeugdzorg in de backoffices van deze centra. Uitgangspunt voor ons is te zoeken naar een efficiënte positionering van BJZ in het voorliggende veld. Er wordt bekeken wat en hoe de rol van bureau Jeugdzorg is in relatie tot de ZAT's. Een resultaat van het project Zorg Voor Jeugd Groningen moet zijn dat er een goede aansluiting ontstaat tussen de Centra voor Jeugd en Gezin en de onderwijszorgstructuur.

In de regio Stadskanaal/Vlagtwedde onderzoeken wij of in samenwerking met de twee gemeenten en het ROC Noorderpoortcollege, het Regionale Netwerk Passend Onderwijs Noord -, Oost - en West Groningen of in deze regio een eerste pilot "Afstemming zorgstructuren onderwijs en Centra voor Jeugd en Gezin" mogelijk is, en hoe een effectieve en efficiënte afstemming van de zorgstructuren in het onderwijs met die van de Centra voor Jeugd en Gezin tot stand kan komen.

Tegelijk met deze ontwikkeling wordt op rijksniveau gewerkt aan een regelgeving ten aanzien van de Zorg Advies Teams voor het primair- en voortgezet onderwijs en voor het Middelbaar Beroeps Onderwijs. Wij volgen deze ontwikkelingen en afstemmen deze af met de activiteiten binnen Zorg voor Jeugd Groningen.

2.3. Passend onderwijs

Binnen het funderend onderwijs (primair- en voortgezet onderwijs) wordt gewerkt aan de ontwikkeling en invoering van de Wet Passend Onderwijs. De invoering van deze wet moet leiden tot beter onderwijs en betere zorg voor alle kinderen, maar vooral voor kinderen met een handicap, stoornis of andere beperkingen. Passend Onderwijs is een veelomvattend programma, waarin gewerkt wordt aan de vorming van netwerken van samenwerkende onderwijsinstellingen, die gezamenlijk verantwoordelijkheid nemen voor de passende doorlopende leer- en zorglijnen van alle leerlingen. In de provincie zijn de drie Regionale Samenwerkingsverbanden VO/VSO met de Samenwerkingsverbanden WSNS voor Primair Onderwijs en Regionale Expertise Centra voor Speciaal Onderwijs elk bezig met het inrichten van een netwerk. Naast deze drie netwerken hebben het Christelijk Gereformeerde Onderwijs en het Katholiek Onderwijs een aanvraag ingediend om een netwerk te mogen vormen. De drie opgestarte netwerken hebben afgesproken de door gemeenten en de provincie afgesproken indeling van 8 regio's te gaan gebruiken, waarbij soms een aanpassing nodig kan zijn als de leerlingenstromen daartoe aanleiding geven.

In de opdracht aan het onderwijs is opgenomen dat in het netwerk één loket voor de zorgtoewijzing, middels indicatiestelling moet worden ingericht. Ook moeten afspraken worden gemaakt over de wijze waarop ouders en kinderen beter worden betrokken.

De opdracht voor de ontwikkeling en invoering van het Passend Onderwijs is aan de onderwijsinstellingen gegeven. De opdracht voor de ontwikkeling en invoering van de algemene jeugdzorg ligt bij de gemeenten en de provincie. Tegelijk heeft de gemeente de regie in het jeugdbeleid op meerdere niveaus, dat wil zeggen de bestuurlijke regie, de beleidsregie en de ketenregie op het uitvoerende niveau. Afstemming gedurende het proces van ontwikkeling en invoering van beide stelsels zal moeten plaatsvinden om een goede aansluiting te kunnen maken. Wij zijn voornemens hiervoor een Afstemmingsoverleg te organiseren waarin volgens ons in ieder geval het bestuurlijke en ambtelijke platform Jeugd, de drie regionale netwerken Passend Onderwijs, de REC's 2, 3 en 4 en het hoofd van de afdeling Onderwijs en Jeugdzorg van het Nederlands Jeugd Instituut (NJI) moeten deelnemen. Het ligt voor de hand dat de gedeputeerde Onderwijs en Jeugdzorg dit overleg voorziet en het secretariaat door de provincie wordt gevoerd.

Binnenkort komt het Afstemmingsoverleg voor het eerst bij elkaar en worden er afspraken gemaakt over de aanpak van de hieronder genoemde onderwerpen:

- Signalering, diagnostiek, indicatiestelling en handelingsplan in het geval het kind zowel in de onderwijszorgstructuur als in de jeugdzorgstructuur valt..
- Begeleiding en uitvoering van begeleid wonen, leren en werken.
- Alle jongeren aan het werk, ook die met handicap, stoornis of andere beperking en met een Wajong uitkering.
- Participatie van ouders en jongeren.
- Registratie en monitoring.
- De organisatorische inrichting van beide stelsels, die naadloos op elkaar moeten aansluiten.

Wet- en regelgeving met betrekking tot onderwijs en jeugdzorg is in veel gevallen toegesneden op stedelijke gebieden. Voor de toepassing in de plattelandsregio's worden veelal te weinig financiële middelen ter beschikking gesteld, met als gevolg een minder resultaat dan in de wet wordt beoogd. Om aan te tonen dat aan de invoering van Passend Onderwijs in de plattelandsregio's beduidend andere eisen worden gesteld dan voor de stedelijke gebieden, zullen wij landelijk dit aan de orde stellen.

2.4. Wat gaan we doen?

1. De aansluiting CJG en onderwijszorgstructuur vormgeven in het kader van het project Zorg Voor Jeugd Groningen via het genoemde afstemmingsoverleg.
2. De zorgstructuren in het onderwijs verbeteren met het actieplan Passend Onderwijs.
3. Verkennen van de mogelijkheid om een pilot in Stadskanaal/Vlagtwedde op te zetten.
4. De specifieke situatie m.b.t. passend onderwijs landelijk onder de aandacht brengen..

3. Een doorlopende onderwijscarrière

Acties:

- Signaleren en stimuleren aanpak onderwijsachterstanden
- Signaleren van problemen en stimuleren kwaliteitsverbeteringen in het onderwijs
- Ondersteunen projecten ten behoeve van het behalen van een startkwalificatie
- Stimuleren samenwerking tussen het onderwijs en stimuleren van onderwijskundige vernieuwingen

3.1. Inleiding

In het beleidskader jeugd geven wij aan dat onderwijsachterstanden leiden tot een slecht verloop van de schoolcarrière en het risico op schooluitval vergroten. Samen met het onderwijs willen wij onderwijsachterstanden aanpakken en te helpen voorkomen, en bijdragen aan het verhogen van de kwaliteit van het onderwijs. Deze acties moeten het risico op voortijdig schooluitval verkleinen maar ook het gemiddelde opleidingsniveau verhogen. Gelet op de demografische ontwikkelingen en de transitie naar een kenniseconomie zijn deze acties noodzakelijk. Naast een algemeen maatschappelijk belang ligt hier ook een duidelijk raakvlak met economische belangen.

3.2. Voorkomen en aanpakken onderwijsachterstanden

Onderwijsachterstanden hebben hun oorsprong veelal in de eerste levensjaren en hebben een sterke relatie met het achterblijven van de taalontwikkeling. Uit verschillende onderzoeken blijkt dat taalachterstanden die op zeer jonge leeftijd al zijn ontstaan moeilijk in te lopen zijn. Door een vroegtijdige aanpak moeten deze achterstanden bij de jongste generatie worden voorkomen. Om dit te bereiken en om na te gaan op welke wijze dit het meest effectief kan worden bereikt, werken we mee aan het ontwikkelen en financieren van het taalontwikkelingsprogramma 0 tot 4 jarigen in Oost-Groningen in de vorm van een pilotproject, onder de titel "SprakMakend". Via dit project worden alle doelgroepkinderen in de leeftijd van 0 - 4 jaar bereikt en gescreend op hun taalvaardigheid. Het aantal dagdelen voor peuters wordt uitgebreid van drie naar vier. Verder wordt er binnen dit project gewerkt aan professionalisering en versterking van het aanbod van taal/leesprogramma's. De effecten van deze inzet worden wetenschappelijk onderzocht.

3.3. De kwaliteit van het onderwijs

De kwaliteit van het onderwijs is primair een verantwoordelijkheid van het onderwijs zelf en van de gemeenten in het kader van hun regierol. Desondanks voelen wij ons hierbij betrokken. Waar mogelijk ondersteunen wij initiatieven om de kwaliteit van het onderwijs te verhogen en daarmee het gemiddelde opleidingsniveau.

In een bestuurlijk overleg tussen de drie Noordelijke provincies en de staatssecretaris heeft de staatssecretaris haar zorgen geuit over het relatief grote aantal zeer-zwakke scholen in Noord-Nederland. In opdracht van de staatssecretaris heeft de Onderwijsinspectie een regioanalyse uitgevoerd naar de kwaliteit van het onderwijs in Noord-Nederland. Dit rapport is onlangs verschenen.

Uit de analyse blijkt dat het aantal zeer zwakke basisscholen in onze provincie 2% hoger ligt dan landelijk gemiddeld. Voor het aantal zwakke basisscholen scholen gaat het om 1% meer. Voor het hele Noorden is dit respectievelijk 4% en 13%. De meeste zeer zwakke scholen in Groningen liggen in het oosten van de provincie. De meeste zwakke basisscholen in Groningen liggen eveneens in Oost-Groningen, maar ook Noord-Groningen telt er enkele.

Voor het voortgezet onderwijs is het beeld voor het Noorden gunstiger. Landelijk is 15% zeer zwak of zwak, in het noorden is dat 10%. In Groningen hebben wij geen zeer zwakke scholen voor voortgezet onderwijs. Wel is 14% van de scholen voor voortgezet onderwijs zwak. Dit percentage is hoger dan landelijk en ook hoger dan in Drenthe en Friesland.

Na de bespreking van de regioanalyse met de staatssecretaris beraden wij ons over onze rol ten aanzien van dit onderwerp. We zullen vervolgens nagaan of er voldoende draagvlak is voor een stimulerende rol van de provincie als onafhankelijk bestuursorgaan om samen met scholen en gemeenten de kwaliteit van het primair onderwijs te verbeteren. Hier ligt bovendien een relatie met de demografische ontwikkeling in onze provincie. Met de drie samenwerkingsverbanden voortgezet

onderwijs gaan wij de uitkomsten van het rapport eveneens bespreken. Mocht hier aanleiding toe zijn, dan willen wij het inspectierapport aan een nadere analyse onderwerpen.

In de Veenkoloniale gemeenten wordt er met het project Duurzaam Leren in de Veenkoloniën al een eerste stap gezet om de kwaliteit van het onderwijs in dat gebied te verbeteren. In eerste instantie wordt dit vooral opgepakt voor het primair onderwijs. Voor een aansluitende leerlijn wordt nu ook bekeken in hoeverre de scholen voor voortgezet onderwijs en wellicht het MBO-onderwijs in dit gebied ook bij deze ontwikkeling kunnen worden betrokken.

Het project "Duurzaam Leren in de Veenkoloniën" is gericht op het verhogen van de kwaliteit van het onderwijs en het gemiddelde opleidingsniveau. Het project heeft de volgende doelstellingen:

- hogere taalopbrengsten, wat zich doorvertaalt in het totale leervermogen van kinderen;
- meer kinderen die ambitieuzer, initiatiefrijker en competent in samenwerking zijn;
- een hoger percentage kinderen dat een startkwalificatie haalt;
- de kwaliteit van leerkrachten op instructie en passend onderwijs gaat omhoog;
- het professioneel leren in en tussen scholen en organisaties neemt aantoonbaar toe;
- betrokken ouders met onderwijsondersteunend gedrag;
- organisaties hebben nadrukkelijker een focus op een gemeenschappelijke agenda en werken aan een gezamenlijke resultaat, wat zich vertaalt in het verbeteren van de leefbaarheid en sociale cohesie in het gebied.

Met het project "SpraakMakend" vindt afstemming plaats.

3.4. Doorlopende leerlijnen

De komende periode willen wij innovatieve projecten ondersteunen die gericht zijn op het vormgeven van een vergaande doorlopende leerlijn binnen de onderwijskolom. We denken daarbij aan een doorgaande leerlijn van voor- en vroegschoolse voorzieningen naar het primair onderwijs, zoals in het project SpraakMakend nu wordt vorm gegeven, en aan doorlopende leerlijnen van het primair onderwijs naar het voortgezet onderwijs en naar het Middelbaar Beroepsonderwijs. Hierdoor wordt de kwaliteit van het onderwijs verbeterd en wordt het risico op voortijdig schooluitval verkleind.

In dit kader hebben wij in het verleden het initiatief van het Dollard College, AOC Terra en het Noorderpoortcollege ondersteund met een subsidie. Deze onderwijsinstellingen hebben het initiatief genomen om op één locatie een doorlopende VMBO-MBO-opleiding te realiseren. Leerlingen kunnen een doorlopende schoolloopbaan volgen zonder over te hoeven stappen van de ene onderwijsinstelling naar de andere. De overgang van VMBO naar MBO verloopt zonder examens en hangt af van het bereikte niveau van de leerling. Aan het eind van het totale traject ontvangt de leerling beide diploma's. Ook de interne zorgstructuur op de school loopt door van het VMBO naar het MBO. Om deze nieuwe manier van werken versterkt uit te kunnen voeren wordt het onderwijs gesitueerd op één locatie. De Campus Winschoten wordt naar verwachting op 1 december 2009 opgeleverd. Wij bewaken de voortgang door middel van een bestuurlijk overleg tussen de gedeputeerde, de wethouder van de gemeente Winschoten en de bestuursvoorzitters van de betrokken onderwijsinstellingen.

Verder zijn wij enthousiast over een bijzonder vernieuwend initiatief in Onstwedde. Hier wil men een doorlopende leer- en zorglijn van 4 t/m 17 jarigen bewerkstellingen. De samenwerking met de peuterspeelzaal maakt een nog verdere sluitende aanpak mogelijk. Wij staan bijzonder positief tegenover deze ontwikkeling en zijn in overleg met de gemeente Stadskanaal over onze betrokkenheid bij dit initiatief. De gemeente Stadskanaal doet voor dit project een beroep op een rijkssubsidie voor de ontwikkeling van brede scholen. Afgesproken is dat op het moment de bovengenoemde acties het gewenste resultaat opleveren er een LEADER-aanvraag in procedure wordt gebracht. De gemeente wenst in 2009 de financiering rond te krijgen en te kunnen starten met de bouw van het MFA Onstwedde. In de loop van 2009 wordt dan ook duidelijk of dit project in het kader van de "versnellingsagenda" van de provincie bediend kan worden.

3.5. Voorzieningenplanning voortgezet onderwijs

De wettelijke adviestaak van de provincie over spreiding van voorzieningen voor voortgezet onderwijs is per augustus 2008 vervallen. Hiervoor in de plaats is de mogelijkheid voor een Regionaal Plan Onderwijs (RPO) gekomen. Schoolbesturen in de regio moeten samenwerken in een RPO als zij iets willen wijzigen in het onderwijsaanbod. De provincie is een gesprekspartner bij de totstandkoming van het RPO. Wij willen daar waar initiatieven ontstaan deze verder helpen ontwikkelen met als doel een evenwichtig aanbod overeind te houden. Het opstellen van een regiovisie waarin ook de leerling-

prognoses voor de komende jaren in worden opgenomen is een van de verplichte onderdelen van een RPO. Hier ligt een duidelijk raakvlak met de demografische ontwikkeling in onze provincie en onze acties daaromtrent.

3.6. Wat gaan we doen?

1. De conclusies van en de vervolgacties naar aanleiding van het inspectierapport over de kwaliteit van het onderwijs bespreken we met de staatssecretaris.
2. De conclusies van het inspectierapport bespreken met schoolbesturen en gemeentebesturen met als doel om te komen tot concrete verbeteringsvoorstellen. Desgevraagd kunnen wij de scholen hierin ondersteunen. De gebiedsprogramma's kunnen hierbij een rol spelen.
3. Wij zijn inmiddels inhoudelijk en financieel betrokken bij een aantal pilotprojecten die eveneens gericht zijn op het verhogen van het opleidingsniveau en/of het verhogen van de kwaliteit van het onderwijs. De resultaten van deze projecten zullen wij via onderwijsconferenties inzichtelijk maken en daarmee zorgen wij voor kennisoverdracht naar andere gebieden.
4. Het overdragen van kennis en ervaringen uit andere regio's dan/wel andere delen van het land die gericht zijn op voorkomen en aanpakken van onderwijsachterstanden, verbeteren van de kwaliteit van het onderwijs, versterken van doorlopende leerlijnen en een betere samenwerking tussen verschillende scholen.
5. Het benutten van de mogelijkheden die de gebiedsprogramma's sociaal beleid bieden om de in dit hoofdstuk genoemde thema's in de gebiedsprogramma's op te nemen.

4. Voorkomen voortijdig schoolverlaters

Acties:

- Terugdringen van het aantal voortijdig schoolverlaters
- Verhogen van het aantal herplaatsingen

4.1. Inleiding

In het beleidskader Jeugd geven wij aan dat het voorkomen en bestrijden van schooluitval ook in deze beleidsperiode hoog op de agenda blijft staan. In de hele provincie zijn inmiddels modellen ontwikkeld, die gericht zijn op de sluitende aanpak van jongeren van startkwalificatie naar werk. Via deze modellen zijn er in alle gebieden afspraken gemaakt tussen onderwijsinstellingen, gemeenten, UWV Werkbedrijf (voormalig CWI) en de provincie over melding, registratie en aanpak. Ieder gebied geeft hier op eigen wijze uitvoering aan, maar de activiteiten komen in grote lijnen overeen. De cijfers over het aantal nieuwe voortijdig schoolverlaters in de provincie worden jaarlijks gerapporteerd door de drie RMC-contactgemeenten. Om verbeterpunten en ontwikkelingen effectief aan te kunnen pakken hebben wij samen met de drie RMC-contactgemeenten een Provinciaal Actieplan Bestrijden Voortijdig Schoolverlaten 2008 - 2011 ontwikkeld.

4.2. Het aantal voortijdig Schoolverlaters in de provincie Groningen

Door middel van tijdige en volledige meldingen, uniforme registratie en uniforme definities moeten alle jongeren in beeld zijn. De Jeugd- en Onderwijsmonitor is hiervoor een belangrijk instrument. Bij verzuim of uitval onderneemt de gemeente/RMC actie richting de jongere met als doel de jongere te bewegen alsnog een startkwalificatie te halen door volledige terugkeer naar school of door een combinatie van leren en werken. Soms blijkt uit de contacten met de schoolverlater dat het halen van een startkwalificatie niet haalbaar is, omdat het niveau te hoog is, of de problematiek van de jongere zo complex is dat een ander traject meer voor de hand ligt, bijvoorbeeld een zorgtraject. Jongeren die terugkeren naar school of een leer-werktraject volgen, worden uitgeschreven als voortijdig schoolverlater. Jongeren worden ook uitgeschreven als voortijdig schoolverlater als ze 23 jaar worden of verhuizen.

Recente cijfers wijzen uit dat er in het schooljaar 2007/2008 1880 nieuwe voortijdig schoolverlaters bij gekomen zijn. Van deze schoolverlaters zijn in hetzelfde schooljaar 69,5% herplaatst naar school, werk, of bemiddeling. In samenwerking met de onderwijsinstellingen en de gemeenten willen wij ons de komende periode inzetten om het aantal nieuwe voortijdig schoolverlaters verder terug te dringen en het aantal herplaatsingen te verhogen. Hiervoor zijn er twee instrumenten ontwikkeld, namelijk het Actieplan Bestrijden Voortijdig Schoolverlaten 2008 - 2011 en de convenantafspraken tussen onderwijsinstellingen, de RMC contactgemeenten en het Ministerie van OCW. Het actieplan Bestrijden Voortijdig Schoolverlaten bevat een zevental maatregelen om het aantal schoolverlaters terug te dringen en het aantal herplaatsingen te verhogen. Het doel van het convenant is het realiseren van een zo hoog mogelijke reductie van het aantal jongeren in de RMC-regio dat gedurende het schooljaar 2010/2011 als voortijdig schoolverlater wordt aangemerkt, ten opzichte van het schooljaar 2005/2006.

4.3. Het Provinciaal Actieplan Bestrijden Voortijdig Schoolverlaten 2008 - 2011

Het actieplan bestrijden voortijdig schoolverlaten is op 12 maart 2008 officieel van start gegaan. Dit actieplan bestaat uit zeven ambitieuze thema's. In samenwerking met de afdeling Economische Zaken hebben wij een subsidie € 91.500,- beschikbaar gesteld voor de uitvoering van dit plan. Het CMO Groningen is de projectleider van dit actieplan. Wij bewaken de voortgang middels tweejaarlijkse voortgangsrapportages en bestuurlijke overleggen. De voortgang en, indien nodig, aanscherpingen en/of aanvullingen op het actieplan bespreken wij in een hiervoor opgerichte stuurgroep, die bestaat uit de gedeputeerde en de drie wethouders van de RMC-contactgemeenten. De zeven actiepunten luiden als volgt:

1. Preventie in onderwijs: minder meldingen voortijdig schoolverlaten

Dit thema betreft het voorkomen van voortijdig schoolverlaten bij de bron, namelijk op de school. In 2011 hebben MBO-instellingen voor het MBO nieuwe ZAT's ontwikkeld en zijn de bestaande ZAT's kwalitatief verbeterd. Er zijn nieuwe activiteiten ontwikkeld om leerlingen te begeleiden bij de overgang

van het VMBO naar MBO, zoals bijvoorbeeld beroepenoriëntatie op het VMBO en het preventieproject VMBO-MBO, waarbij 'risicjongeren' extra begeleiding krijgen bij de overstap.

Het Openbaar Ministerie heeft onlangs aangegeven dat men scholen en gemeenten die zich niet houden aan de wettelijke verplichtingen boetes op gaat leggen. Dit omdat veel jongeren die een lange historie hebben van spijbelen en verzuim voor de kinderrechter verschijnen.

Binnen dit thema is ook aandacht voor jongeren die zonder startkwalificatie aan het werk zijn. De positie van deze jongeren op de arbeidsmarkt is uiterst kwetsbaar. Met behulp van EVC- of maatwerkprojecten wordt geprobeerd deze jongeren alsnog te bewegen een startkwalificatie te halen. Na de vaststelling van dit actieplan is er vanuit het Ministerie van OCenW het initiatief genomen om in een convenant afspraken te maken met scholen en RMC-contactgemeenten, met het doel het aantal voortijdig schoolverlaters op de school terug te dringen. In de volgende paragraaf gaan we verder in op de convenanten.

2. Alle voortijdig schoolverlaters in beeld krijgen

In dit actiethema gaat het om de totale doelgroep: alle jongeren zonder startkwalificatie en/of werk. Nog steeds zijn niet alle voortijdig schoolverlaters in beeld, met name de zogenaamde opstappers (werkenden zonder startkwalificatie) en thuiszitters (geen startkwalificatie, niet op school, geen werk en niet ingeschreven bij het UWV Werkbedrijf). Door middel van bestandsvergelijking worden deze jongeren achterhaald en benaderd. Hier ligt een duidelijke link met de Jeugd- en Onderwijsmonitor (zie paragraaf 5.2). Niet iedere gemeente heeft de niet-leerplichtige jongeren al opgenomen in de leerlingadministratie.

3. Monitoring, rapportage en sturingsinformatie

In actiethema 3 gaat het om kwantitatieve gegevens over de doelgroep, het volgen van de aantallen voortijdig schoolverlaters (standcijfers: instroom, doorstroom en uitstroom) en activiteiten die in uitvoering zijn. Met deze monitoring wordt het waarmaken van de ambitie uit dit actieplan gedurende het actieplan getoetst. Halfjaarlijks worden de cijfers gerapporteerd aan de Stuurgroep (gedeputeerde en wethouders drie RMC-contactgemeenten) en de ketenpartners. De rapportage is zodanig dat bijsturing van de actiethema's vlot en effectief kan plaatsvinden.

4. Procedures in de samenwerking met ketenpartners: stroomlijnen en versnellen

Uiteindelijk resulteert dit actiethema in een overzicht van afspraken, protocollen en procedures rondom de sluitende aanpak en een overzicht met betrekking tot automatiseringsaspecten in de provincie Groningen. Er worden afspraken gemaakt met samenwerkingspartners in onze provincie over acties ter verbetering van de sluitende aanpak ten behoeve van registratie, uitwisseling gegevens en dergelijke.

5. Leerwerkplekken en maatwerktrajecten

Het doel van dit actiepunt is het voorkomen van uitval door het creëren van voldoende stage- en leerplekken. De huidige economische omstandigheden maken dit lastig. Waar nodig plegen wij extra actie.

6. Kwalificatieplicht en leerwerkplicht: samen met gemeenten organiseren

De startkwalificatieplicht houdt in dat jongeren zonder startkwalificatie tot hun 18^e jaar verplicht zijn - al dan niet in combinatie met werk - een startkwalificatie te halen. Inmiddels werken alle gemeenten in de provincie aan de handhaving van de kwalificatieplicht en leerwerkplicht. De aanpak binnen de ROC's is een aandachtspunt voor de komende periode.

7. Uitwisseling verzuim- en inschrijfgegevens: Introductie internetportalen

Voor de verwezenlijking van een sluitende registratie is een optimale gegevensuitwisseling tussen scholen en gemeenten/RMC's vereist. De gemeente Groningen heeft een digitaal portaal ontwikkeld voor het melden van verzuim en voortijdig schoolverlaten. Ook is er een portaal ontwikkeld voor het uitwisselen van in- en uitschrijfgegevens van leerlingen. Beide portalen zijn in 2008 geïntroduceerd bij alle scholen voor Voortgezet Onderwijs, de ROC's en de gemeentelijke leerplichtambtenaren in onze provincie. Deze initiatieven worden nu ook landelijk ingevoerd.

4.4 Convenant II

Begin 2008 hebben de scholen voor Voortgezet onderwijs, de ROC's, de drie RMC-contactgemeenten en het Ministerie van OCW Convenant II ondertekend. Wij zijn geen partij in deze convenanten. De

actie sluit echter wel naadloos aan bij de doelstellingen van het Provinciaal Actieplan Bestrijden Voortijdig Schoolverlaten. Doel van het convenant is het realiseren van een zo hoog mogelijke reductie van het aantal jongeren in de RMC-regio dat gedurende het schooljaar 2010-2011 als voortijdige schoolverlater wordt aangemerkt, ten opzichte van het schooljaar 2005-2006. Partijen beogen een reductie van 40%, overeenkomend met een gemiddelde jaarlijkse reductie van 10% de komende vier jaar. De omvang van de reductie van het aantal voortijdige schoolverlaters in het schooljaar 2010-2011 is vastgesteld ten opzichte van het aantal voortijdige schoolverlaters in het schooljaar 2005-2006. De scholen krijgen van het Ministerie per verminderde voortijdig schoolverlater een vergoeding van € 2.000,- euro. In het Convenant zeggen de scholen toe de voortgang en de inzet van de middelen inzichtelijk te maken.

Ook zijn er in het kader van Convenant II voorstellen gedaan voor de inzet van de 'programmageden' per RMC-regio. Het ministerie van OCW heeft op basis van het aantal schoolverlaters per RMC-regio een bepaald bedrag vastgesteld waar de regio's aanspraak op kunnen maken. Een school moet de programmageden aanvragen. In de provincie Groningen hebben de convenantpartners er voor gekozen om het Noorderpoortcollege voor de 3 RMC-regio's als aanvrager aan te wijzen. Inmiddels is het voorstel ingediend bij het Ministerie van OCW.

4.5. Wat gaan we doen?

1. Bewaken van de voortgang en de resultaten van het Provinciaal Actieplan Bestrijden Voortijdig Schoolverlaten.
2. Zo nodig stellen wij aanvullende maatregelen voor om de doelstellingen uit dit actieplan te halen dan/wel aan te scherpen. Gezien de huidige economische situatie zien we nu al een toename van het aantal voortijdig schoolverlaters.
3. Wij zijn formeel geen partij in de convenanten en de programmageden voorkomen voortijdig schoolverlaten. Wel zijn hierover met de scholen afspraken gemaakt via het Actieplan. Via deze stuurgroep bewaken wij eveneens de voortgang van en de resultaten die onderwijsinstellingen halen uit de convenantafspraken en de programmageden.
4. Wij presenteren jaarlijks de provinciale cijfers over het aantal voortijdig schoolverlaters. Deze cijfers zullen wij in verschillende overleggen met betrokken partijen aan de orde stellen. Daar waar gewenst zullen wij verbetervoorstellen doen. We denken dan bijvoorbeeld aan het Platform Jeugd, de stuurgroep Actieplan Bestrijden VSV, de gebiedsoverleggen en de onderwijsconferenties.
5. Benutten van de mogelijkheden die de verschillende gebiedsprogramma's sociaal beleid bieden om binnen gebieden betere afspraken te maken over de sluitende aanpak.

5. Onderwijs en arbeidsmarkt

Acties:

- Stimuleren activiteiten gericht op het verbeteren van de aansluiting onderwijs - arbeidsmarkt
- Stimuleren activiteiten gericht op marktgericht opleiden.

5.1. Inleiding

De aansluiting tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt wordt ook in het Beleidskader Jeugd als een van de aandachtspunten benoemd. De arbeidsmarkt is erg weerbarstig. Dit heeft onmiddellijk gevolgen voor jongeren. Op momenten dat het economisch voor de wind gaat, daalt het aantal jeugdwerklozen snel. Vorig jaar nog waren jonge mensen zo in trek bij het bedrijfsleven dat het risico ontstond dat jongeren hun opleiding niet afmaakten, omdat het werk voor het grijpen lag. Nu het economisch slechter gaat, zien we dat de werkloosheid weer toeneemt. De RMC's in onze provincie merken dit effect meteen, hier stromen op dit moment de werkloze jongeren binnen. Opvallend is dat het vrijwel allemaal jongeren zonder startkwalificatie zijn.

5.2. Ontwikkeling werkloosheid Noord-Nederland

De eerste tekenen van de recessie zijn zichtbaar in de Noordelijke arbeidsmarkt cijfers.

Eind december 2008 stonden 52.520 niet-werkende werkzoekenden (NWW) ingeschreven bij het UWV Werkbedrijf (voormalig CWI) in de drie Noordelijke provincies. Voor Groningen 20.201, Friesland 17.702 en Drenthe 14.617 niet-werkende werkzoekenden. Een jaar eerder waren dat er 58.092. Dit betekent een afname met 5.572 personen, ofwel 9,6 %. Echter in vergelijking met een maand eerder (november 2008) is de omvang van het bestand niet-werkende werkzoekenden met 2.131 personen toegenomen.

In alle drie Noordelijke provincies is in de maand december de werkloosheid gestegen ten opzichte van een maand eerder.

In de maand december 2008 hebben zich 5.891 niet-werkende werkzoekenden ingeschreven bij de Noordelijke vestigingen van het UWV Werkbedrijf. Het zijn niet alleen de seizoensinvloeden die deze hoge instroom veroorzaken. De effecten van de recessie beginnen inmiddels zichtbaar te worden. Meer dan de helft van de instroom van niet-werkende werkzoekenden komt uit de voor een recessie gevoelige beroepsgroepen bouw, techniek en transport. De beroepen aannemers, installateurs, bouwvakkers, productiemedewerkers, weg- en waterbouwkundige arbeiders, chauffeurs en laders en lossers springen eruit. Bedrijven leggen hun productie deels stil, voorraden worden afgebouwd en werknemers met flexibele contracten worden afgestoten (veel jongeren worden hiervan de dupe).

Te nemen maatregelen

De verwachting is dat deze negatieve spiraal zich de komende maanden zal doorzetten.

De afdeling Economische Zaken heeft in het kader van de gevolgen van de kredietcrisis een regulier overleg in het leven geroepen met sociale partners (CNV, FNV en MKB Noord en VNO-NCW), UWV Werkbedrijf en gemeente Groningen teneinde –voor zover mogelijk- adequaat maatregelen te kunnen nemen. Als barometer hierbij fungeert de landelijke Werk Tijd Verkorting (WTV) regeling en de bedrijven uit Groningen die hier een beroep op hebben gedaan. De WTV is inmiddels tot 1 maart 2009 verlengd. De WTV regeling biedt de bedrijven wat lucht om een goed beeld te krijgen van de situatie waar ze voor staan en samen met de vakbonden verstandige lange termijnbeslissingen te nemen.

Bedacht moet worden dat de toekomst van de arbeidsmarkt minder somber is dan we nu wellicht verwachten. Nederland heeft naar verwachting landelijk vanaf 2012 een structureel tekort aan werknemers, geen overschot. De metaalsector wordt nu hard getroffen door de kredietcrisis en veel bedrijven maken gebruik van de WTV. Maar in diezelfde sector zijn er nog steeds vacatures en volgens de prognoses dreigt dat ook zo te blijven. Er is dus ook het probleem van onvoldoende goede afstemming van vraag en aanbod op de arbeidsmarkt dat overheid en sociale partners moeten oplossen. Op verzoek van de vakbonden is de WTV regeling zo gemaakt dat bedrijven die er gebruik van maken zich moeten inspannen om afspraken te maken over scholing van hun

werknemers. Zij moeten bij een mogelijk verzoek om verlenging van de WTV –die geldt in beginsel voor zes weken en kan drie keer verlengd worden- aangeven wat zij daarmee in de praktijk doen.

Het Kabinet zet in op het zo snel mogelijk aan het werk helpen van mensen die door de crisis hun baan dreigen te verliezen of kwijt zijn. Daarom komen er versneld 30 mobiliteitscentra. Eind januari 2009 draaien tien centra en is op 20 plaatsen de basisinfrastructuur gereed, waar overheden, UWV, ondernemers en onderwijs afspraken hebben gemaakt over samenwerking. Deze versnelde inrichting van de mobiliteitscentra past in het beleid om de mobiliteit op de arbeidsmarkt te vergroten. Bij de oplopende werkloosheid betekent dit dat mensen actief met sollicitaties worden benaderd, dat voorrang wordt gegeven aan bemiddeling boven re-integratie. Het antwoord op de crisis moet gevonden worden in arbeidsmobiliteit, het van werk-naar-werk begeleiden, scholing en omscholing en nieuwe zekerheden en flexibiliteit.

5.3. Afstemming onderwijs - arbeidsmarkt

Er is duidelijk behoefte aan een goede afstemming van vraag en aanbod op de arbeidsmarkt. In ons Actieprogramma Arbeidsmarkt 2008 – 2012 hebben wij aangegeven dat het verder ontwikkelen van het menselijk potentieel de belangrijkste voorwaarde is om kennis en innovatie te verhogen en daarmee de economische groei en de werkgelegenheid te bevorderen. In de huidige omstandigheden zullen wij ons nog meer moeten inspannen om door opleiding en scholing de economie van onze provincie te versterken en de werkgelegenheid te vergroten. Ondanks de crisis zijn er nog steeds vacatures die niet ingevuld kunnen worden. Ook gezien de vergrijzing zullen er in de nabije toekomst veel nieuwe geschoolde arbeidskrachten nodig zijn. Het MBO onderwijs moet aansluiten bij de eisen van het bedrijfsleven en bereikbaar blijven voor alle jongeren. Belangrijke voorwaarden hierbij zijn marktgericht opleiden en een actievere betrokkenheid van het bedrijfsleven bij het onderwijs. Eveneens moet er aandacht zijn voor een betere aansluiting tussen het mbo en hbo. Er is een hoge uitval van doorstromers uit het mbo in het eerste jaar hbo. Een verbetering van de doorstroom van mbo naar hbo is belangrijk voor het verhogen en verbeteren van het opleidingsniveau.

Met het aanboren van de doelgroep werkenden kunnen de instellingen voor beroepsonderwijs hun volume behouden en leveren zij een bijdrage aan het verhogen van het opleidingsniveau en een betere doorstroming op de arbeidsmarkt. Met de instellingen voor beroepsonderwijs zullen wij bespreken of we samen oplossingen kunnen bedenken om het vraagstuk van vraag en aanbod beter op elkaar af te stemmen.

5.4. Projecten onderwijs - arbeidsmarkt

In samenwerking met de afdeling Economische Zaken hebben wij de vorige beleidsperiode een groot aantal activiteiten en projecten in gang gezet met het doel het onderwijs en het regionale bedrijfsleven beter samen te laten werken en activiteiten op elkaar af te stemmen. Met als beoogd resultaat om jongeren de benodigde kwalificaties te laten halen en de doorstroom van school naar arbeid te bevorderen. Aansprekende voorbeelden zijn bijvoorbeeld de ontwikkeling van de vijf Technasiumwerkplaatsen, de uitvoering van het Equalproject School4job en het organiseren van diverse themabijeenkomsten waarbij wij onderwijsinstellingen en bedrijven uit verschillende branches met elkaar in contact hebben gebracht.

Jongeren die afkomstig zijn van het praktijkonderwijs of een Regionaal Expertise Centrum nemen een speciale positie in. Gelet op de huidige economische ontwikkeling willen wij initiatieven die gericht zijn op het verstevigen van de contacten tussen onderwijs en bedrijfsleven en de toeleiding naar werk voor deze kwetsbare groepen jongeren blijven ondersteunen. We werken eraan om binnenkort met concrete projecten te komen.

5.5. Onderzoek onder schoolverlaters in het schooljaar 2006-2007

Het Research voor Arbeid en Beleid voert sinds begin jaren negentig, in opdracht van het Ministerie van OC&W, ieder jaar een onderzoek naar schoolverlaters op de arbeidsmarkt. Zowel gediplomeerde schoolverlaters op VMBO, MBO, HAVO/VWO en WO niveau, als ongediplomeerde schoolverlaters op VMBO, MBO en HAVO/VWO worden anderhalf jaar na hun studie benaderd. Doel van het onderzoek is inzicht te verkrijgen in de transitie van school naar werk of vervolgonderwijs. De scope van het onderzoek is landelijk, en er worden dan ook afspraken gedaan voor Nederland als geheel. Dit is tegelijkertijd de zwakte van het onderzoek,

omdat het maar de vraag is of de landelijke uitkomsten een goede afspiegeling zijn voor de regio's. Begin vorig jaar heeft het ROA via het IPO alle provincies benaderd met de vraag of zij mee willen doen aan een uitbreiding van de steekproef van het onderzoek, om uitspraken te kunnen doen op provinciaal niveau. De resultaten van het onderzoek worden dit jaar opgeleverd. Wij zullen dit betrekken bij de verdere vormgeving van het onderwijs / arbeidsmarktbeleid.

Met de resultaten van dit onderzoek zullen we (meer) inzicht verkrijgen in:

- De transitie van de gevolgde opleiding naar een vervolgopleiding. Welk deel van VMBO'ers/ MBO'ers/ HAVO/VWO'ers/HBO'ers stromen door naar een vervolgopleiding en bij welke studierichtingen stroomt er een groter of kleiner percentage door naar vervolgonderwijs?
- De transitie van het onderwijs naar de arbeidsmarkt. Welk percentage van de schoolverlaters is na anderhalf jaar aan de slag? Verschilt dat per niveau? En is er onderscheid tussen gediplomeerde en ongediplomeerde schoolverlaters?
- Wat is het succes van de schoolverlaters in de vervolgopleiding of op de arbeidsmarkt?
- Hoe ziet de geografische mobiliteit van de schoolverlaters eruit? Waar woonden de schoolverlaters tijdens hun studie en waar wonen ze nu? Zijn VMBO'ers en MBO'ers inderdaad meer aan de regio gebonden? En welk percentage van onze HBO'ers en WO'ers is anderhalf jaar na de studie nog woonachtig in onze provincie?
- Wat zijn de redenen voor het ongediplomeerd verlaten van de opleiding?
- Wat is de situatie van de ongediplomeerde schoolverlaters direct na het verlaten van de opleiding én anderhalf jaar later.

5.6. Wat gaan we doen?

1. Met de instellingen voor beroepsonderwijs zullen wij bespreken of er samen oplossingen te bedenken zijn om de afstemming van vraag en aanbod te verbeteren.
2. In samenwerking met de afdeling Economische Zaken stimuleren en uitvoeren van projecten/initiatieven die gericht zijn op de aansluiting onderwijs / arbeidsmarkt.
3. Het benutten van de mogelijkheden van de gebiedsprogramma's sociaal beleid om de aansluiting tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt in de gebieden vorm te geven.

6 Registratie, monitoring en demografie

Acties:

- Registratie en monitoring alle 0 -23 jarigen
- Makelaarsfunctie m.b.t. demografische ontwikkelingen en de instandhouding van jeugd- en onderwijsvoorzieningen

6.1. Inleiding

In het beleidskader Jeugd hebben we aangegeven dat wij in de periode 2009 - 2012 door willen gaan met de provinciale Jeugd- en Onderwijsmonitor. Daarbij willen wij de mogelijkheden onderzoeken of de opzet van de monitor verbreed kan worden. Wij hebben in de vorige beleidperiode samen met gemeenten al een stap gezet met de ontwikkeling van de provinciale Jeugd- en Onderwijsmonitor. Het doel van deze monitor is om alle jongeren van 0 -23 jaar in beeld te krijgen. De volledigheid en kwaliteit van deze monitor heeft een positieve ontwikkeling doorgemaakt. Desondanks is de monitor nog niet volmaakt. Een recente ontwikkeling is dat prognoses over de demografische ontwikkeling uitwijzen dat het aantal jongeren in onze provincie de komende jaren af zal nemen. Het mag duidelijk zijn dat deze ontwikkeling gevolgen heeft voor jeugd- en onderwijsinstellingen in onze provincie.

6.2. De Jeugd- en Onderwijsmonitor

In alle Groninger gemeenten is de leerplichtadministratie uitgebreid tot een leerlingenadministratie voor alle jongeren van 0 - 23 jaar. Hierdoor zijn gemeenten in staat om alle in de gemeente woonachtige jongeren in beeld te houden. Door de monitor met specifieke informatie te vullen, ontstaat er op termijn een provinciaal beeld over de schoolpositie en -ontwikkeling van de Groningse jeugd. Het gaat dan bijvoorbeeld om deelname aan VVE-voorzieningen, citoscores, schooladviezen en voor de oudere jeugd de vermelding wel/geen startkwalificatie. Met behulp van een flinke investering door de provincie is er een provinciale structuur ontwikkeld en zijn gemeenten voldoende in staat om de monitor verder te ontwikkelen. Uit de laatste conceptmonitor 2008 blijkt dat 99% van alle 0 - 23 jarigen in onze provincie in beeld zijn en geregistreerd staan in de leerlingenadministraties van de gemeenten. Ook de kwaliteit van de registratie is in de loop der jaren sterk verbeterd. Zo is van alle jongeren in de leeftijd van 12 tot 23 jaar voor 86% bekend of er sprake is van een inschrijving op een onderwijsinstelling en/of startkwalificatie.

Via het Platform Jeugd willen wij de kwaliteit van de monitor bewaken. Daarnaast willen wij onderzoeken of er mogelijkheden zijn de Jeugd- en Onderwijsmonitor te integreren met andere monitorsystemen, zoals het Elektronisch Kinddossier en de Verwijsindex. Om kwaliteitimpulsen te stimuleren en om de continuïteit van het ontwikkelde systeem te waarborgen, presenteren wij minimaal eens per twee jaar een provinciale monitorrapportage over de onderwijspositie van alle 0 - 23 jarigen in onze provincie.

6.3. Demografische ontwikkelingen i.r.t. voor- en vroegschoolse voorzieningen en onderwijs

Het aantal jeugdigen zal de komende jaren dalen. Uit prognoses blijkt dat wij de komende 20 jaar een daling van 20% - 25% van de jeugdigen van 0 - 12 jaar en van 13 - 18 jaar kunnen verwachten. De regio Delfzijl laat zelfs een daling van circa 50% zien. De sterkste daling concentreert zich in de leeftijdsgroep 0 -12 jarigen in 2010 - 2020 en voor de 13 - 18 jarigen in 2015 - 2030. Per individuele kern/gemeente kunnen er nog verschillen zijn. Over het algemeen is het beeld voor kleine kernen somberder dan voor de grotere kernen.

Samenwerking tussen verschillende jeugd- en onderwijs-voorzieningen is noodzakelijk om het aanbod financieel en kwalitatief in stand te houden.

In oktober 2008 hebben wij in in samenwerking met schoolbesturen en gemeenten een bijeenkomst over dit thema georganiseerd. Het doel van deze bijeenkomst was het onderwerp bij schoolbesturen en gemeentebesturen hoog op de agenda te plaatsen. Uit de reacties blijkt dat dit doel zeker geslaagd is. Daar waar onze inzet gewenst is, zijn wij bereid een coördinerende rol op ons te nemen. Inmiddels zijn we hiervoor benaderd door een van de regio's. Wij willen deze rol op ons nemen en de ervaringen overdragen naar andere gebieden waar deze problematiek eveneens speelt. De uitwerking kan vorm krijgen in de verschillende gebiedsprogramma's Sociaal

Beleid. Op een vervolgbijeenkomst in 2009 willen wij de samenhang tussen al deze verschillende initiatieven bewaken en bevorderen.

6.4. Wat gaan we doen?

1. Onderzoeken naar de mogelijkheden om de huidige Jeugd- en Onderwijsmonitor te verbreden.
2. Jaarlijks presenteren van de resultaten van de Jeugd- en Onderwijsmonitor, dan wel de brede jeugdmonitor aan gemeenten. Het doel hiervan is alle betrokken partijen te stimuleren om jaarlijks een kwaliteitsverbetering door te voeren. Deze kwaliteit uit zich in het volledig hebben en houden van een leerlingenadministratie voor alle 0 - 23 jarigen in onze provincie en het volledig registreren van hun positie binnen het onderwijs. De cijfers van de drie RMC-contactgemeenten over het aantal voortijdig schoolverlaters in onze provincie betrekken wij hierbij.
3. Vervullen van de makelaarsrol ten aanzien van initiatieven om het voorzieningenniveau voor jeugd- en onderwijsvoorzieningen op peil te houden. Door te participeren in projecten helpen wij het proces te faciliteren en de ervaringen naar elders over te brengen.
4. In 2009 organiseren wij, in samenwerking met het onderwijs, een vervolg op de bijeenkomst over de gevolgen van de bevolkingsontwikkeling voor jeugd- en onderwijsvoorzieningen. Het doel is om de samenhang tussen alle verschillende initiatieven te bewaken en kennis over te dragen.
5. Het benutten van de mogelijkheden van de gebiedsprogramma's sociaal beleid om uitvoering te geven aan acties om de samenwerking tussen scholen en jeugdvoorzieningen te versterken.

7. Financiën

7.1. Beschikbaar budget

Het voormalige onderwijskrediet is vanwege de nieuwe werkwijze opgesplitst in twee delen. Voor de provinciale activiteiten is een jaarlijks bedrag van € 97.000,-- opgenomen. Naast dit provinciale deel is er een totaalbedrag van € 80.000,-- verdeeld over de gebieden. Welke bedragen er per gebied daadwerkelijk voor onderwijsgerelateerde projecten ingezet gaan worden, is pas bekend als de gebiedsprogramma's vastgesteld zijn.

Het zal duidelijk zijn de uitvoering van een aantal genoemde acties binnen het huidige budget niet mogelijk is. Willen wij onze ambities omzetten in resultaten, dan zal er een inspanning nodig zijn om te kunnen beschikken over extra financiële middelen. In eerste instantie willen wij afwachten hoeveel middelen uit de gebiedsprogramma's ingezet worden voor onderwijsprojecten. Ook zullen wij ons inspannen om Europese subsidies te verwerven. Daarnaast komen we aan de hand van concrete projecten met nadere financieringsvoorstellen.

7.2. Extra financiële inzet

Voor de onderwijskundige vernieuwing van de Campus Winschoten is uit de Reserve Economische, Sociale en Fysieke Infrastructuur een eenmalige bijdrage van € 1.846.386,-- beschikbaar gesteld.

Voor het project Duurzaam Leren in de Veenkoloniën onderzoeken wij, in samenwerking met de provincie Drenthe, de mogelijkheden voor een EFRO-subsidie. Mocht deze aanvraag worden afgewezen dan vallen wij terug op het Provinciale fonds co-financiering economische programma's. Het gaat om een bijdrage van € 222.000,-- voor de provincie Groningen.

Om het project SpraakMakend Oost-Groningen mogelijk te maken, hebben wij toegezegd ons in te spannen voor een bedrag van € 750.000,--. Aan deze verplichting hebben wij voldaan door een beslag te leggen op de algemene middelen (€ 500.000,--), reguliere kredieten (€ 90.000,--) en het Leader Actieprogramma Oost-Groningen (€ 160.000,--).